

Handläggare

Thomas Ahlskog
08-508 35 066

Till

Trafiknämnden
2024-10-24

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Trafiknämnden justerar ärendet omedelbart.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Niklas Domeij
Avdelningschef

Marcus Andersson
Enhetschef

Sammanfattning

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) ska ge vägledning för stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Programmets mål är: *Stockholms stad är en öppen jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism.*

Trafikkontorets bedömning är att det är angeläget att staden antar ett styrdokument som kan stärka och utveckla de ordinarie processerna och samtidigt skapa en långsiktigt hållbar struktur för arbetet med

att säkerställa de mänskliga rättigheterna i stadens alla nämnder och bolagsstyrelser. Samtidigt betonar Trafikkontoret vikten av att inte glömma närliggande områden, som till exempel ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning”. Med nuvarande skrivningar anser kontoret att det finns otydlighet kring hur dessa frågor ska inkluderas i arbetet med de mänskliga rättigheterna.

Samtidigt är det viktigt att synliggöra och arbeta utifrån kunskapen om att individer och grupper har olika levnadsvillkor och möjligheter. Därför kommer staden att ta fram följande handlingsplaner:

- Att motverka rasism
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- De nationella minoriteternas rättigheter
- Ett jämställt Stockholm
- Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (hbtqi)
- Romsk inkludering

Arbetet med att uppnå målet med programmet och handlingsplanerna är nära kopplat till stadens demokratiarbete och arbetet med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen *Lämna ingen utanför*.

Bakgrund

Trafiknämnden har mottagit ”Stockholms stads program för mänskliga rättigheter” på remiss från kommunstyrelsen för yttrande senast 2024-10-25. Förslaget återfinns i sin helhet som bilaga 1 till detta tjänsteutlåtande.

Stockholms stad har haft flera olika program för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Nu tar staden nästa steg och samlar arbetet i ett och samma program. Det görs mot bakgrund av att de mänskliga rättigheterna är ömsesidigt samverkande och odelbara. De betyder att rättigheterna utgör delar av samma helhet och att ingen enskild rättighet kan anses vara viktigare än någon annan. Till MR-programmet kommer ett antal handlingsplaner att tas fram. De program som ersätts är följande:

- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck 2018-2022 (Dnr 171-116/2017)
- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 (Dnr 171-1526/2016)

- Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 (Dnr 434-21/2017)
- Strategi för romsk inkludering 2018-2022 (Dnr KS2018/000070)

MR-programmet omfattar även arbetet med nationella minoriteters rättigheter. Stockholms stads riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter (KS 2018/000069) bygger på befintlig lagstiftning och kommer att gälla till dess att handlingsplanen för nationella minoriteters rättigheter antagits.

Det nya programmet för de mänskliga rättigheterna är ett styrdokument som gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontorets bedömning är att det är angeläget att staden antar ett styrdokument som kan stärka och utveckla de ordinarie processerna och samtidigt skapa en långsiktigt hållbar struktur för arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna i stadens alla nämnder och bolagsstyrelser. Kontoret anser också att det är ett steg i rätt riktning att samla stadens arbete med de mänskliga rättigheterna under ett och samma program.

Trafikkontoret vill lyfta det faktum att det finns områden som beskrivs att inte fullt ut omfattas av MR-programmet. Ett exempel är rättigheter för personer med funktionsnedsättning. ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning” presenteras under rubriken ”Avgränsningar” och anses endast tangera programmet för mänskliga rättigheter. Denna skrivning skapar en otydlighet hur dessa frågor ska inkluderas i arbetet med de mänskliga rättigheterna. Trafikkontoret uppfattar att personer med funktionshinder och funktionshinderorganisationerna anser att mänskliga rättigheter är ett viktigt verktyg för att stärka deras delaktighet, inte minst i det offentliga rummet.

Samtidigt nämns de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning på ett föredömligt sätt under flera andra rubriker i programmet.

Trafikkontoret anser att det bör framgå på ett tydligare sätt hur ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning” och andra områden som omfattas av

mänskliga rättigheter men som ligger utanför MR-programmets innehåll ska inkluderas i arbetet med genomförandet av programmet, exempelvis vid samverkan, uppföljning med mera. För ökad tydlighet skulle MR-programmet också kunna kompletteras med en illustrativ helhetsbild av stadens MR-arbete samt de underliggande programmen.

Implementeringen av MR-programmet kommer vara viktigt och Trafikkontoret skulle gärna se att det tydliggjordes hur det är tänkt att ske. Det är bland annat viktigt att det ges medel för implementering och att det tydliggörs ansvar inom sektorer där ansvar delas mellan Stadsdelsförvaltningarna och Fackförvaltningar (för att möjliggöra stadsövergripande likabehandling där ansvar är delat etcetera). Rubriken ”Rättighetsbaserat arbetssätt” beskriver, om än grundligt, hur arbetet kan inledas. Trafikkontoret menar att det till exempel behövs vägledningar och handlingsplaner.

De tre fokusområden som beskrivs är bra utgångspunkter för det fortsatta arbetet. Trafikkontoret har några synpunkter och frågetecken kopplat till dem.

Kunskap och information är viktigt och beskrivs överlag på ett bra sätt i MR-programmet. Trafikkontoret vill betona vikten av att genomföra ett väl genomtänkt arbete där kunskapen hos samtliga medarbetare utökas om de mänskliga rättigheterna och hur det påverkar den verksamhet som vederbörande arbetar i. Detta bör ske innan information och eventuella symboler visas för allmänheten. Om det inte görs ser kontoret en risk att genomförandet brister i förhållande till ambitionsnivån.

Under Välfärd och service nämns att ”det finns stora möjligheter att arbeta för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras, så väl i bemötandet av enskilda individer som i stadsutvecklingsprocessen, genom att se till att bostäder, gator och de offentliga rummen är tillgängliga och trygga för alla”. Trafikkontoret instämmer i skrivningen och vill belysa att det pågår ett ständigt utvecklingsarbete i syfte att förbättra kontorets del i stadsutvecklingsprocessen. Målsättningen är att trafikkontoret ska vara en aktiv part i arbetet med att skapa tillgängliga och trygga offentliga rum för alla.

Arbetet med att tillgängliggöra staden för alla invånare har varit en viktig del av trafikkontorets arbete under många år och det finns flera lärorika exempel från det utvecklingsarbete som pågår inom kontoret för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter. Till exempel har kontoret arbetat med att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att röra sig fritt i hela staden.

Kontoret har också arbetat senaste åren med att utveckla staden till att bli mer barnvänlig och inkluderande. Kontoret skapar förutsättningar för att inkludera unga i aktiveringen av offentliga rum. Unga bjuds in för att tillsammans med kontoret skapa kultur och upplevelser i det offentliga rummet. Det är viktigt att barn och unga ska kunna ta plats i det offentliga rummet och växa i sin roll som kulturutövare. Kontoret arbetar aktivt med att involvera unga i olika utvecklingsprojekt. Ungas innovativa tankar och förväntningar på stadens utveckling är en viktig aspekt att lyfta fram i stadsplaneringen.

För tillfället pågår ett utvecklingsarbete för att bättre ta tillvara på synpunkterna som kommer in via Tyck till-appen. Under 2024 har kontoret analyserat inkomna synpunkter i syfte att identifiera åtgärder som kan förbättra servicen gentemot stockholmarna. Inom ramen för arbetet planeras data från Tyck till-appen att användas som underlag för platsanalyser, exempelvis i arbetet med att förbereda för samt utvärdera sommarplatser inom Levande Stockholm. De kommande åren avser kontoret dessutom att utveckla Tyck till-appen för att i ännu högre grad och på bredare front använda data från inkomna synpunkter som underlag för fler delar av kontorets verksamhet. Utifrån dataanalyser av Tyck till-synpunkterna hoppas vi kunna synliggöra vilka delar av staden som nyttjar sin möjlighet till delaktighet och vilka som är tysta, vilket kan hjälpa staden som helhet att förstå var det finns ett behov av att stärka delaktigheten och vart man ska rikta insatser.

Slut

Bilagor

1. Bilaga 1: *Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna*